

N.Y.C. TIME

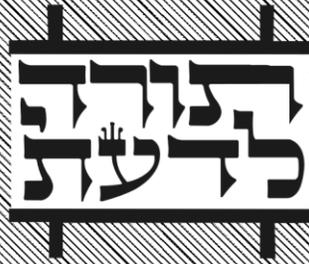
זמן הדלקת נרות - 7:34

סוף זמני ק"ש - 8:58

- 9:34

סוף זמן תפלה - 10:43

דף היומי לשבת: ב"ב נ"ג

בס"ד, עש"ק פ' ואתחנן - שבת נחמו - פרק ד' - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת ואתחנן

בחנם. הוא הדין בעניינו: מי שמבקש ללמוד את החכמות, ישלם תמורתן בזמן רב, ועיון ושקידה. אבל השוקד על מבוועי התורה הקדושה ונצרך לאותן חכמות כרקחות וכטבחות, מלמדין אותו מן השמים ומאירים עיניו לראות כיצד הכל רמוז בתורה וכל החכמות כלולות בה!

ואמר מרן זצ"ל: מעתה, עלתה בידינו הבנה מחודשת במה שבציווי אביו נמנע הגר"א מלימוד תורת התרופות. לא מיבעי שלא הקדיש לכך זמן, אלא שהקב"ה רצון יראיו יעשה, ולא העיר עיני הגר"א למצוא חכמה זו בתורה הקדושה!

[הוספת המגיה:] ועיין עוד בספר עובדות והנהגות לבית בריסק (ח"ד עמ' קפ"ד-קפ"ה) ובספר מקור ברוך (ח"ד עמ' תתקי"ג-תתקי"ד) שמובא תירוץ זה מהנצי"ב להמשכיל יהושע שטיינברג ששאלו מגין מצא לו זמן להיות בקי בתנ"ך וחכמת הדקדוק אם הקדיש את כל זמנו רק ללמוד ש"ס ופוסקים].

"ועתה למה נמות וגו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד ומתנו וגו' ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלקינו אליך ושמענו ועשינו" (ה:כב-כד). והנה הי' מנהג נפוץ בישראל שהחתן דורש ביום חתונתו - או קודם החופה או בשעת סעודת הנישואין. ולפי מה דאיתא בתשב"ץ (סי' תס"ד) ובמטה משה (הכנסת כלה ח"ג פ"א אות א') שהרבה מנהגים שאנו עושים עם החתן והכלה אנו למדים ממתן תורה, אפשר לומר שמכיון שבמתן תורה החתן [הקב"ה] דרש את התורה לפני הכלה [בני ישראל], כמו כן נהגו שהחתן דורש בשעת חתונתו.

ומה שנהגו שהקהל מפסיקים את החתן מלדרוש, עלה בדעתי להציע שמקורו ג"כ ממתן תורה, שהפסיקו בני ישראל את הקב"ה באמצע דרשתו - לאחר שתי הדברות הראשונות, ואמרו "ועתה למה נמות וגו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו עוד ומתנו וגו' ואת תדבר אלינו את כל אשר ידבר ה' אלקינו אליך ושמענו ועשינו", וביקשו ממשה להשמיע את שאר התורה. וזהו "תורה צוה לנו משה" - שמשו צוה לנו תרי"א מצוות, ו'אנכי' ו'לא יהי' לך' מפי הגבורה שמענום (עיין מכות כד.). אח"כ מצאתי שב"ה כיוונתי לדברי החת"ס שהובאו בס' בישורון מלך (סע' פ"א עמ' נ.).

"ושננתם לבניך ודברת בם" (ו:ו) [דרשה לשבע ברכות]. לפי התרגום יונתן אפשר שיש קיום מצות "ושננתם לבניך" כשמדברים דברי תורה בסעודת חתונה ושבע ברכות, דעל הפסוק: "ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך וגו'" איתא בתרגום יונתן: ותגמרינון לבנך ותהויין הגיין בהון במותיכון בבתיכון בזמן מעסוקכון בחיתונכון [בפי' יין הטוב על התרגו"י מבואר: ותלמודם לבניך ותהיו הוגים בהם בשבתכם בבתיכם

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר" (ג:נג). ואיתא ברש"י: לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג, דימתי שמא הותר הנדר.

בספר בארה של תורה מובא מספר משכיל לדוד: יש לדקדק, אם שכבש משה רבינו את ארץ סיחון ועוג, דימה שהותר הנדר, למה הי' צריך להתפלל בעת ההיא ולבקש "אעברה נא".

ברם, בשתי פעמים נגזר על משה רבינו שלא יכנס לארץ - הראשון, כאשר אמר משה אל הקב"ה "למה הרעות לעם הזה", השיבו הקב"ה "עתה תראה אשר אעשה לפרעה", ופירש"י שלפי שהרהר על מדותיו של הקב"ה נאמר לו "עתה תראה", העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ. בפעם השנית נגזר על משה רבינו בחטא מי מריבה, ושם נאמר: "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם".

כאשר כבש משה רבינו את ארץ סיחון ועוג, דימה שהותרה הגזירה השניה שהיא החמורה יותר, שבה נגזר עליו שלא יביא את ישראל לארץ ישראל כלל. אולם מ"מ אין ללמוד מכאן גם על הגזירה הראשונה, לכן ביקש והתפלל שיוותר גם הנדר הראשון, ויוכל לראות גם במפלתם של כל ל"א המלכים.

"כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ד:ו). בספר לולי תורתך איתא: בהקדמת 'פאת השלחן' הובאה עדות הגר"א זי"ע, שידע כל שבע חכמות לתכליתן כרקחות וטבחות לתורה הקדושה, מלבד חכמת התרופות שלא הניחו אביו ז"ל ללמדה, משום שגדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות (מגילה טז:), ואילו הי' יודעה נאלץ הי' לבטל מתלמודו כדי לעסוק בהצלת נפשות.

סיפר מרן הגרא"מ שך זצ"ל, שהגר"א זי"ע נשאל אימתי למד כל החכמות, מאחר שחייב אדם במצות "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א:ח, ועיין מנחות צט:). וענה בביאור הכתוב "סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני" (משלי לא:כד), פתח ב'מכר' וסיים ב'מתנה'. אלא, משל למה הדבר דומה, לאדם שנכנס לחנות מסחר גדולה, וראה סיסטונאי (wholesaler) שקנה סחורה רבה ושילם תמורתה. צוה המוכר וארזו לו הסחורה בחבלים הדק היטב. פנה המוכר אל האדם, ושאלו: "האם הסיטונאי שילם גם בעד החבל?" ענה המוכר: "לא, החבל ניתן לו חנם". אמר האישי: "אם כן, אבקש גם אני מדה כזו של חבל". אמר לו המוכר: "מחירו כך וכך". תמה הלה: "והלוא אך זה עתה אמרת שהחבל ניתן חנם!" נענה המוכר ואמר: "ודאי, הקונה סחורה רבה ויקרה, ניתן לו החבל חנם. אבל המבקש את החבל לבדו, משלם תמורתו במיטב..."

אף כאן, אמר הגר"א: "סדין עשתה ותמכור", ואזי "וחגור" - את החבל - "נתנה לכנעני", לסוחר [הקרוי 'כנעני' (בראשית ח:ב)]

בעת עסקכם בחתונתכם]. וכעין זה איתא בתרגום יונתן בפ' עקב עה"פ "ולמדתם אותם את בניכם" (יא:ט): ותלפון יתהון ית בניכון למגרטא בהון במתיכון בבתיכון עם חיתונכון. ובפירושו יונתן על התרגום יונתן איתא בסוף דבריו: ובדרך הלצה יש לומר מכאן סמך לדרשה בעת החתונה כמנהגנו, עכ"ל.

[הערת המגיה: שמא דיוקו של התרגום יונתן מ"בשבתך בביתך", היינו כשמישב ומיסד את ביתו - זו אשתו - יהי בקדושה ובטהרה ע"י לימוד התורה.

עוד י"ל לפי התרגום יונתן, התורה מלמדנו עד היכן צריך הרב להרגיל את בנו להיות דבוק לתורה ושלא להסיח דעתו ממנה בכל מצבים, אפילו בעת שהוא טרוד בטירדא דמצוה, ביום חתונתו. ובזה נבין את העובדא שמוכא בספר עובדות והנהגות לבית בריסק (ח"ג עמ' קל"ג-קל"ד), וז"ל: ביום חתנתו של מרן הגרי"ז זצ"ל, ישב עמו אביו הרן הגר"ח זצ"ל, ודיבר עמו בקושיות חמורות ועמקות במשך כל היום ...

וגם כשנטה היום והערבי, והתקרבה שעת החופה, והלך מרן הגרי"ז זצ"ל לכיור כדי לרחוץ את פניו, הלך עמו מרן הגר"ח זצ"ל בדרכו לכיור, והמשיך לדבר עמו בלימוד כת העת.

שאל מרן הגרי"ז זצ"ל את אביו, "אבא, עד כאן?" ענה לו מרן הגר"ח זצ"ל, "כן כן, ברצוני להרגילך כי בכל עת ובכל שעה, בכל מצב שתהיה, חייב אתה להיות שקוע בלימוד, מתוך עמקות עד כלות" [...]

במדרש תדשא (בית המדרש חדר ג' קס"ד, אות ה') איתא: כנגד עשרה מאמרות ברח הקב"ה לאדם הראשון וכו' וכנגדן נתנסה אברהם בעשרה נסיונות וכו' וכנגדן [נתן הקב"ה לישראל] עשרת הדברות וכו' ובשביל שקיבלו ישראל את התורה, לפיכך התיר להם עשר בהמות לאכול: שור, כשב, עז, איל, צבי, ויחמור, אקו, ודישון, ותאו, וזמר, עכ"ל.

מה שמעניין הוא שלפי נוסח אחד באבות דר' נתן (פרק ל"ו, ועיין בפרקי דר"א פרק ג') המאמר האחרון של עשרה המאמרות הוא "לא טוב היות האדם לבדו", והבהמה [באמת חיה] העשירית שהותרה לבני ישראל היא ה'זמר'. ואולי בדרך צחות יש למצוא רמז שיש לזמר ולשבח את החתן ואת הכלה בזמן החתונה והשבוע ברכות כאשר האדם בא לתקן את המצב של "לא טוב היות האדם לבדו", ומתחתן עם ה'עזר כנגדו'.

ויותר מעניין הוא שלפי רב סעדי' גאון בפירושו לפ' ראה (הוצאת מוסד הרב קוק) ה'זמר' הוא זראפ"ה (giraffe). והלוא ידוע שה'giraffe' כמעט שאין לו קול בכלל. ואפשר דמרומו כאן דאפילו מי שאין לו קול נעים ואינו יכול לזמר ולשיר, עדיין יש לו לשמח את החתן ואת הכלה עם קולו ע"י שדורש ומשבח אותם ועי"ז משמחם. וזהו מה שאחז"ל: אגרא דבי הלולי מילי (ברכות ו:), ופירש"י: לשמח החתן בדברים.

והנה כאשר מתחננים איש ואשה רואים שם את יד ה' - "מה יצא הדבר" (בראשית כד:ג), ומתוך שמחה עצומה מכירים שהכל הוא 'באשערט'. אמנם, עליהם להכיר שכל מה שקורה להם במשך חייהם הוא 'באשערט', ולפעמים כשבאים עליהם מצבים איננו חיים, עליהם להכיר שהם נסיונות שעל ידיהם יוכלו לגדול ברוחניות ולהתקרב יותר זה לזה. [ואולי מרומו זה במה שהבאנו ממדרש תדשא: כנגד עשרה מאמרות (והאחרון הוא "לא טוב היות האדם לבדו") ברח הקב"ה לאדה"ר וכנגדן נתנסה אברהם בעשרה נסיונות (והנסיון האחרון הי' הקשה שבכולם - נסיון העקידה), וע"י שעמד בנסיון זה זכו בניו לעולם לכל מיני טובות].

בענין 'באשערט' כבר אמרו חז"ל (חולין ז:): אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ מכריזין עליו מלמעלה. ופירש רבינו גרשום: לשון ניקוף - כשמכה אדם רגלו באבן ויוצא ממנו דם, זהו ניקוף.

ולקמן בגמ' איתא: אמר רבא, בגודל ימין ובניקוף שני. ופירש"י: גודל ימין - מפני שהוא נוגף בכח ומצטער הרבה. ובניקוף שני - קודם שנתרפא הראשון.

ועיין במדרש (ב"ר פנ"ה:א) אודות נסיון העקידה: "ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם". כתיב "נתתה ליראיך נס להתנסוס מפני קושט סלה" (תהלים סו:). - נסיון אחר נסיון וגידולין אחר גידולין בשביל לנסותן [פ"י] העץ יוסף: לרומם אותם כנסן בעולם, בשביל לגדלן בעולם, כנס הזה של ספינה, עי"ש במדרש.

יה"ר שתזכו לבנות בית נאמן לשם ולתפארת ולא תנסו בנסיונות קשים יותר מנקיפת אצבעות רגליכם (stubbed toes), ותעלו במעלות התורה והחסד, ותתברכו בברכה שמצד חלק האחור שברגל: "והי' עקב תשמעון וגו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד".

בענין השחרת אחורי הרצועות

בפרשת שמע נצטוינו: "וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך וגו'" (וי:ח).

הבה נעיין בשאלה הנוגעת לרצועות התפילין, והיינו השחרת הרצועות משני הצדדים וחודיהן.

במועד קטן (כה). מסופר דרב הונא נתהפכה לו פעם רצועת תפילין והתענה על זה מ' תעניות. ופירש"י: נתהפכה השחור בפנים, דרצועה שחורה נראה בחוץ הלכה למשה מסיני. וכעין זה במנחות (לה:): ברש"י ותוס' (ד"ה ונויהן) משמע בפשטות שרק חיצוניות הרצועה שחורה. אלא שבגמ' (מנחות ורש"י ותוס' הג"ל) משמע ד"נוייהן לבר [לחרוץ] הוא השחור, זה רק מפני הנוי ד"זה קלי ואנוהו".

אמנם, מהרמב"ם (הל' תפילין פ"ג הי"ד) מבואר שפניהם החיצונים שחורים זו הלכה למשה מסיני ולא רק נוי, והנוי הוא שתהא כל הרצועה - גם בפנים - שחורה. וז"ל הרמב"ם: הרצועות של תפילין - בין של ראש בין של יד - פניהם החיצונים שחורים, וזו היא ההלכה שלמשה מסיני, אבל אחורי הרצועות, הואיל ומבפנים הם, אם היו ירוקות או לבנות - כשרות, אדומות לא יעשה שמה תהפך הרצועה וגנאי הוא לו. ולא יהיו אחורי הרצועה לעולם אלא כעין הקציצה - אם ירוקה - ירוקין, ואם לבנה - לבנים. ונוי הוא לתפילין שיהיו כולן שחורות - הקציצה והרצועה כולה.

ועיין בבית יוסף (או"ח סי' ל"ג סק"ד) דאיתא שם: וכתב הרמב"ם ונוי הוא לתפילין שיהיו כולם שחורות - הקציצה והרצועה כולה - כלומר, שגם אחורי הרצועה יעשה שחור, ולא נהגו כן.

ובדרכי משה (סק"ב) איתא: וכתב באור זרוע (סי' תקס"ד) [בשם רבינו שמחה] דעכשו שנהגו לעשות הבתים שחורות צריך להשחיר הרצועות בין מבפנים בין מבחוץ, עכ"ל, ולא נהגו כן.

ועיין בשו"ת הרדב"ז (ח"ה סי' אלף תכ"ו) שמאריך לבאר כוונת הרמב"ם, אבל כותב דנהגו שאין צובעין אחורי הרצועות שחור.

בספר שער הכוונות (שער ענין התפילין סוף דרוש ד') מובא מהאר"י

ז"ל: גם צריך שישחירו פנים ואחור שחורות כעורב, עכ"ל.

והנה, בעל קסת הסופר (סי' כ"ג סע' ב') כתב דנראה לדקדק להשחיר גם חודי הרצועות, דהיינו מקום החתך, דשמא הוא בכלל הלכה למשה מסיני כיון שנראה מבחוץ (עיי"ש בלשכת הסופר סק"ב), עיי"ש. ולפי"ז אם משחירים את רצועות התפילין משני צדדים ירויחו עכ"פ דעת קסת הסופר שמקום החתך יהי שחור.

בקובץ לשכת הקודש (ח"ב עמ' קנ"ט) איתא: הנה מנהג ותיקין הוא בכלל ישראל מקדמת דנא, להניח תפילין עם רצועות הצבועות שחור מצד החיצון בלבד, וצד הפנימי נשאר נקי וחלק כמראה העור ללא שום צביעה כלל, ורק יחידיים ממש מביין חכמי המקובלים וכן יחידי סגולה המדקדקין במצוות, היו נוהגין להניח תפילין עם רצועות הצבועות שחור גם מבפנים.

וכעת בעשור שנים האחרונות קמו מחדשים ו"פרצו מנהג זה" [לשון מרן הגרי"ש אלישיב (שליט"א) זצ"ל] והרעישו העולם ברצועות הצבועות שחור גם מבפנים, שהן מהודרות יותר ממה שנהגו דורות עד כה, והופצו רצועות אלו בחנויות בארץ ובחו"ל, ועקב הפרסום הנ"ל רבים החלו לשנות ולהחליף הרצועות תפילין שלהם ברצועות חדשות השחורות מבחוץ ומבפנים.

בתוך המאמר כותב המחבר דכל הקפידה שלא יתהפכו הרצועות לא נאמר ברצועות המשתלשלות מצידיו, אלא [בחלק ש]ברצועות הכרוכות על ראשו וזרועו, וכן כתוב מפורש בס' האשכול (הל' תפילין סו"ס כ"ו): מאן דאפיק רצועה של יד או של ראש, המקפת הראש והזרוע, מחייב למיתב בתענית, דפושע הוא, וכן דייק המג"א (סי' כ"ז ס"ק י"ז) בדברי הטור, וכ"כ המ"ב (ס"ק ל"ח): אין להקפיד שלא יתהפכו אלא מה שמקיף את הראש ואת הקיבורת פעם אחת וכו'. ובספר התרומה (הל' תפילין סי' רי"א ד"ה הלכך) משמע דשחור דהלכה למשה מסיני צריך להיות דוקא מצד העליון שהוא צד השיער של עור הבהמה. וכן מובא בפסקי הרי"ד על מנחות (לה). וכ"כ בשו"ת זרע אמת (ח"ג סי' ג') דדבר פשוט דצריך להשחירו דוקא בצד השיער. וא"כ אם צד הבשר של העור שחור אין זה מועיל כלום, שהרי אסור שצד זה יהי למעלה. [הערת העורך: ואדרבה, עיי' השחרת גם צד הבשר אפשר שתצא תקלה, כי יהי יותר קשה להכיר אם נתהפכה הרצועה]. נמצאנו למדים דטעם זה של המחליפים לרצועות השחורות משני צדדים, על מנת שאם יתהפכו יהי' השחור מבחוץ, אינו מועיל להם כלל, כיון דשחור דהלכה למשה מסיני מבחוץ, אינו מועיל להם כלל, כיון דשחור דהלכה למשה מסיני שצריך להיות בצד השיער הוא שצריך להיות נראה בחוץ, וקפידא זו דוקא ברצועות הכרוכות סביב ראשו וקיבורת ידו, ולא על מה שמשתלשל מראשו.

ובנוגע לדעת הרמב"ם ורבינו שמחה שהובא באור זרוע, כתוב בלשכת הקודש: הן אמת דכן דעת רבותינו הנ"ל שתהא הרצועה שחורה משני צדדים, אבל את דברי רבותינו אלו ראו והביאו גדולי הפוסקים ושקלו בדעתם דעת תורה, והכריעו דאין לשנות לרצועות הצבועות שחור משני צדדים כיון דאין אנו נוהגין כן. כ"כ הב"י (סי' ל"ג) אחר שהביא דברי הרמב"ם, כתב על דבריו דלא נהגו כן, והשמיט דברי רמב"ם אלו מהשו"ע. וכן הדרכי משה, אחר שהביא דברי רבינו שמחה, כתב דלא נהגו כן. וכן העיד הרדב"ז בתשובה הנ"ל, דלא נהגו לצבוע הרצועה בשחור משני צדדים. וכ"כ הכנסת הגדולה בהגב"י סי' ל"ג, בענין שחורות הרצועה בשני צדדים דאין אנו נוהגין כן. וכן בשו"ת לבושי מרדכי (ה"ד סי' קל"ט) כתב שהרבה קיצורי ספרים הביאו דברי הרמב"ם, אבל סיימו שאין נוהגין כן. וכן הוראת המשנ"ב (סי' כ"א) וז"ל: אף דלהרמב"ם צריך להשחירן גם מבפנים כמו שהבתים שחורין, אין אנו נוהגין כהרמב"ם בזה, כמבואר בבית יוסף ודרכי משה.

ועיין בספר שמחים לשמרו (מהדורא י"א עמ' פ"ה) שכתב: ודרך אגב אוסיף הערה, דידוע דבזמן האחרון נתרבה הרבה להדר ברצועות שחורות משני צדדים מטעם קבלה ומטעם רמב"ם, וזה פלא גדול, לשיטתם גם הבתים דהיינו תחת המעברתא צריך להיות שחורות, עיין ספר נפלאות אליהו (מהגאון מווילנא, דף כ"ט ד"ה איתא בכתב יד וכו') וז"ל, ולעת זקנתו הי' מהדר שתהי' גם המעברתא למטה שחורה וכו'.

בקובץ לשכת הקודש הנ"ל איתא: וכן דעת מרן הגרי"ש אלישיב (שליט"א) [זצ"ל] דהמנהג עיקר, ושאינ הידור ברצועות השחורות משני צדדים, כיון שאנו לא פוסקים כהרמב"ם, עכ"ל. ולאחרונה עשה 'מעשה רב' בהחליפו רצועות ישנות שלו בחדשות, אף הן צבועות שחור מבחוץ בלבד, ולא חשש להדר כדעת הרמב"ם.

ובנוגע לדעת האריז"ל שיש להשחיר הרצועות פנים ואחור שחורות כעורב, כתב הבן איש חי (פ' חיי שרה אות ד'): אע"ג דעל פי הסוד משחירין הרצועות פנים ואחור שחורות כעורב, כנזכר בשער הכוונות לרבינו האר"י ז"ל, לא נהגנו בכך. ושאלתי על מנהג החסידים בעיר הקודש תוב"ב, ואמרו לי שיש נזהרין להשחיר פנים ואחור, ויש שאין מדקדקין בזה, עכ"ל.

וכן העיד הגה"ק ממנוקאטש זצ"ל בספרו אות חיים ושלום (סי' ל"ג סק"ב) דלא שמענו כלל מעולם מי שנהג להחמיר כדברי שעה"כ, ועל כן בודאי אין לעשות חדשות (ועי' עוד מ"ש בספרו נמוקי או"ח סי' ל"ג לבאר דברי הרמב"ם באופן אחר, וע' בהוספות שם עמ' ת"ג). וכ"כ המקובל הגאון רבי יעקב סופר זצ"ל בעל כף החיים, בספרו קול יעקב (סי' ל"ג ס"ק י"ג), דלא נהגו כן, ע"כ. גם קמנו ועלינו לשאול אצל זקני עושי הבתי תפילין בירושלים, אשכנזים גם ספרדים, אם ידוע לנו על מנהג המקובלים לפני דור בענין הרצועות, ותשובתם היתה שלא נהגו בזה, לא מקובלים ולא גדולי הפוסקים, רק יחידיים ממש, ע"כ.

והנה כבר הזכרנו חומרת הקסת הסופר דיש להשחיר חודי הרצועות דאולי הם ג"כ בכלל ההלכה למשה מסיני.

בקובץ אור ישראל (חלק מ"ה עמ' קכ"ב) איתא: גם דברי הקסת (סי' כ"ג סע' ב') וכו' צריכים עיון גדול, דהנה זה לשונו: ונראה לי דיש לדקדק להשחיר גם החודים, דהיינו מקום החתך, עכ"ל. ובלשכת הסופר כתב הטעם, דשמא גם החודים בכלל הלכה למשה מסיני, משום דנראים מבחוץ עד כאן. ולכאורה, כמה תמוהים דברים הללו, אחרי שסוגיות ועובדות הש"ס מורים להדיא שאין צריך לשחיר רק "פניהם החיצוניים", כאשר כתבו להדיא כן רש"י והרמב"ם. וכעין דבריהם כתבו האשכול והאור זרוע והנמוקי וספר התרומה, ועוד חבל קדמונים ומחברים מפורסמים ולא נמצא לא חולק ולא מערער ולא מוסיף על דבריהם להצריך השחרת החודין, [נזולת הרבינו שמחה - והרדב"ז] אף שזו עבודה מיוחדת שבמקדש, שבודאי גם הם אינם בכלל "פניהם החיצוניים", ואדרבא בהא גופא נזהר הרמב"ם, ולא אמר סתם פניהם, אלא אמר פניהם החיצוניים לאפוקי כל מקום אחר.

והמסתפק עדיין בכל האמור, פוק חזי מאן גברא קמסהיד עלה, ה"ה מרא דהלכה זו, הרבינו אברהם [תלמידו המובהק של המהר"ם מרטנבורג ז"ל] בספרו תיקון תפילין (עמ' מ-מ"א) שם סידר אופן עשיית ותיקון הבתים והרצועות, והשחרתן, וכמסל"ת [וכמסיח לפי תומן] כותב, שרק אחר צביעת העורות, יתחוך העור לעשות מהן הבתים והרצועות, הרי דלא עלתה על דעתם להצריך צביעת החודין, וכ"ש אחוריהן, וכבר דקדק כן הרב המו"ל (שם) בהגהות מנחת סולת, להשיג מכאן על דברי הקסת הנ"ל. והנה כידוע שהרבינו אברהם הנ"ל איהו ניהו המורה הגדול בהלכות אלו, ומאו שזכינו לספרו, שמכו עליו כל חכמי ישראל, כאשר כתב החיד"א ... וכן כתב החזון איש (או"ח סי'

לרש"י (מ"ק כה): יתכן שאין לנו להדר בזה, וגם שלא ישתכח ההלכה, עכ"ד.

בקובץ לשכת הקודש הנ"ל (עמ' קס"ז) מסיק: הנה גדולי הפוסקים עמודי עולם וצדיקי כל הדורות אשר היו מהדרין ומדקדקין מאוד בהידור המצוות, ראו והביאו דברי הרמב"ם והאר"י ז"ל, והעידו שלא נוהגים כוותיהו ברצועות הצבועות שחור גם מבפנים, ולא הורו לשנות מהמנהג וטעמם ונימוקם עמם, ואדרבה חיזקו את המנהג ברצועות הצבועות שחור מבחוץ בלבד, וכדאיתא (מנחות לב.) אפי' יבוא אליהו ויאמר לעשות היפך המנהג אין שומעין לו. א"כ מי יהין לפרוץ בהנהגה חדשה שלא כהזקנים שהיו לפנינו וכנגד עקבי הצאן, ולא יחוש להמשיך ולקיים מנהג ותיקין זה של רצועות השחורות מצד אחד בלבד, מאן ספין לשנות מנהג קדום זה, ולבוא ולהורות ברבים להנהיג ברצועות השחורות משני צדדים שהן הן הרצועות המהודרות ולא כהמנהג. צא וראה דברי הרש"ל ביש"ש (ב"ק פא.), שהנהגה באיזה חומרא ורבו מיקל, יש בזה זלזול ברבותיו, ואפי' עושה לשם שמים וכו', עי"ש. ועי' בשו"ע (יו"ד סי' רמ"ד סע' י) דגדולי הדור יש להם דין כרבו מובהק. ועתה, מאחר וגדולי הדורות דור זה, לא חשו ולא נהגו ברצועות שחורות משני צדדים, א"כ מהיכי תיתי לבוא ולהנהיג 'חומרא' ברצועות שחורות אלו, אתמהא.

בהערה שם איתא: ובאשר למה שמשבחים הרצועות שחורות משני צדדים, שאין בהן חשש קילוף צבע, הדברים נכונים גם לרצועות השחורות מצד החיצון בלבד, ופוק חזי שהרבה מהם נעשים ברמת איכות גבוהה ללא חשש קילוף צבע, לאורך ימים ושנים.

ועיין בקובץ עץ חיים (באבוב, ח"ח עמ' קל"ג-קמ"ב) שמאריך להצדיק את הנהגת לבישת רצועות השחורות משני צדדים בזמנינו.

ד) שזכה הברוך שאמר [שהוא הגהות על ספר תיקון תפילין] להיות המורה הוראה לישראל בהלכות סת"ם, מעתה כאן הבן שואל, רבי לא שנאה ר' חייא מנא לי' (עי' נדה סב:).

בשו"ת משנת יוסף (ח"י סי' י" ס"ק ח-ט) איתא: מנהג כל ישראל בכל הדורות לצבוע הרצועות שחור רק בחוץ כבב"י וד"מ ורדב"ז הנ"ל, ומ"ב (סי' ל"ג סקפ"א). וכמובן היו יחידי סגולה שהשחירו תפיליהם גם בפנים, כמש"כ בתשובות והנהגות (ח"ב סי' כ"ב) שראה רצועות התפילין של מהרי"ל דיסקין זי"ע שהיו משני הצדדים שחורות כעורב. אבל הגרי"ז הלוי מבריסק זי"ע השחיר רק בחוץ, כי חשש שדיו יבש שבפנים יהא חוצץ בין הרצועה לבשרו. - ובשו"ת ראש אליהו (ח"א סי' ז-ח) מאריך להוכיח שיש להשחיר בחוץ ובפנים. אבל כל גדולי ישראל זצ"ל ושלטי"א נוהגים ככל ישראל להשחיר רק בחוץ [חוץ מיחידי סגולה].

ובשו"ת שבט הלוי (ח"ט סי' ט"ז) כ' דכיון שגם מקדם לא נהגו כן, וגם פוסקי הדורות לא הנהיגו כן אפילו לנוי בעלמא, ובודאי היה להם טעם מדוע לא הנהיגו כן בדבר קל כזה. לכן אם יחידים ינהגו כן תבא עליהם ברכה, אבל להנהיג דרך הוראה לא ראיתי צורך, והנח להם לישראל כי בני נביאים הם עכ"ד.

בסגנון זה כתב גם הגאון הגדול ר' חיים קנייבסקי שליט"א בתשובתו בראש אליהו הנ"ל (עמ' ל"ה): רש"י ותוס' (מנחות לה:): גבי ונויהן לבר, כתבו שאין משחירין בפנים, וכן מנהג העולם. אך שמעתי שהקסט סופר מחמיר שבצדדי הרצועות ישחירו, שמעתי שמרן החזו"א הביא רא' שא"צ, מהברוך שאמר שכ' שישחירו העור ואח"כ יחתכוהו לרצועות, עכ"ל. ובתשובה שניה (שם) כתב: אחרי שחז"ל לא נהגו כן,

לד"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לד"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לד"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS VAES'CHANAN
© COPYRIGHT 2024
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש
לד"נ פעסא רחל בת דבורה

”רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה” (ג:כו)
“It is sufficient for you - do not speak to Me any more concerning this matter.”

Why did Hashem tell Moshe to cease imploring Him to allow him to enter Eretz Yisroel; don't Chazal say that Hashem longs for the prayers of the righteous?

The *Chanukas Hatorah* answers that Chazal also say that one who prolongs his prayers merits long days and years. Thus, if Moshe would have prayed longer he would have deserved longer life. However, there had been a decree that he was to die at a particular time so that Bnei Yisroel would be able to enter Eretz Yisroel. Therefore Hashem commanded him to cease his prayers.

”ושנתם לבניך” (ו:ז), פירש"י: אלו התלמידים.

“And you shall teach them [the words of Torah] to your children ...”

Rashi, quoting the Sifri says that “your children” refers to one's students.

If so, why didn't the Torah write, “And you shall teach them to your students”?

Hagaon Rav Yechezkel Sarna, Z'T'L, noted that the Torah wished to instruct the Rabbi that if he does not treat his students as though they were his own children, they cannot be considered students. One must first concern himself with the physical needs of his students as he would his own children - and then he will be able to be involved with their spiritual development.

Hagaon Rav Yaakov Yitzchok Ruderman, Z'T'L, would say that just as a son remains a son forever - even when he leaves his father's home, so too, a Talmid remains a Talmid even after he leaves the direct tutelage of his Rabbi. One must attempt to maintain contact with his students even after they leave his class or his Yeshiva.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Maharil writes: Shabbos Nachamu is the Shabbos following Tisha B'av. The nation [Klal Yisroel] should rejoice and hope for the arrival of the Redeemer.

The Sefer, Yoseif Ometz (894) writes: It is appropriate

to enjoy it (להתענג בו) more than the Shabbosos of the year.

The Ibn Sho'iv (a Talmid of the Rashba) in Parshas Vo'es'chanan writes that it is a Mitzva to treat Shabbos Nachamu as a Yom Tov.

In the Chiddushei HaRitva at the end of Ta'anis (30b) it is written: On the 15th of Av they knew that all those who were destined to die in the Midbar had died. Therefore it is customary to make a [special] Seuda on the Shabbos after Tisha B'av.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Is a woman permitted to place Tefillin on a man?
- 2) If one placed his *Tefilla Shel Yad* on, and had not placed his *Tefilla Shel Rosh*, may he answer “Amein” to someone else's Bracha on his Tefillin?
- 3) Does a doorway leading to a room which has no roof on it require a Mezuzah?
- 4) Is it permissible to walk in front of someone who is reciting *Kri'as Shema*?
- 5) Where is Reuvein's reward for saving Yoseif mentioned in this week's Parsha?
- 6) a) May one who is standing sit down to recite *Kri'as Shema* of *Arvis*? b) If one is walking, may he sit down to recite *Kri'as Shema* of *Arvis*?
- 7) If one recites *Kri'as Shema* in front of an *Erva*, what has he violated?
- 8) At *Kabolas Hatorah*, when was “*Shema Yisroel*” recited?
- 9) Who was the first to attempt to enter Eretz Yisroel through the air or through tunnels for non-terrorist purposes?
- 10) In which land did Hashem originally wish to give the Torah?
- 11) Which of the *Aseres Hadibros* did Bnei Yisroel hear simultaneously?
- 12) Which tree was used for predicting the future?
- 13) How many of the Ten Commandments did Bnei Yisroel hear directly from Hashem?

ANSWERS

- 1) A woman is permitted to place Tefillin on a man (Kaf

- Hachaim 27:8, Da'as Torah 39:2).
- 2) According to the Kitzur Shulchan Aruch (10:8), if one has put on the Tefilla Shel Yad, he is permitted to answer "Amein" to someone else's Bracha of "Lehoni'ach Tefillin". The Mishna Berura (25:35) disagrees and says that this is forbidden, unless the other person is being "Motzi" him with the Bracha.
  - 3) A doorway leading into a room which has no roof does not require a Mezuzah (Yoreh De'ah 266:14).
  - 4) The Elya Rabba quotes the Shela who ruled that one should not walk in front of someone who is reciting *Kri'as Shema* (Bei'ur Halacha 102).
  - 5) The first city of refuge (*Ir Miklat*) mentioned in the Torah was located in the territory of Reuvein (Betzer, see Devorim 4:43) as a reward for Reuvein having saved Yoseif (Bereishis Rabba 84:15).
  - 6) a) No (Mishna Berura 63:7). b) Yes (ibid. 10).
  - 7) He has violated "ולא יראה בך ערות דבר" but since there is no action involved, he receives *Malkos Miderabbonon* (Pri Megodim, cited in Bei'ur Halacha 74; Shulchan Aruch Horav, 74:1).
  - 8) According to the Midrash (Devorim Rabba 2:22), Hashem introduced each Commandment with the words "*Shema Yisroel*", and Bnei Yisroel responded "*Hashem Elokeinu Hashem Echad*".
  - 9) Moshe asked to be allowed to enter Eretz Yisroel through the air or through a tunnel since those areas do not have the sanctity of Eretz Yisroel (Sifri and Mechilta, cited in Rokei'ach, Devorim 3:26).
  - 10) In the land of Mitzrayim (see Yalkut Shimoni I, 273; Ba'al Haturim on Devorim 4:35).

- 11) According to the Yalkut Shimoni (Yirmiya 266), "Anochi" and "Lo Yihyeh Lecha" were said simultaneously. According to the Gemorah (Rosh Hashana 27a), *Zachor* and *Shamor* were said at the same time. According to the Mechilta (cited in Rashi, Shmos 20:1) all of the *Aseres Hadibros* were said at once. (Also, see Rokei'ach Devorim 4:36).
- 12) The *Asheira* (Rokei'ach 6:5).
- 13) According to Rabbi Yehoshua in the Midrash (Shir Hashirim Rabba 1:13) and the Bavli (Makos 24a) - the first two. According to the Rabbonon in the Midrash (and the Mechilta cited in Answer 11, as well as the Midrash Cheifetz, Devorim 4:13) - all ten *Dibros*.

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*